

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені ІВАНА ФРАНКА
ФАКУЛЬТЕТ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан факультету педагогічної
освіти

_____ Д.Д. Герцюк

“ _____ ” _____ 202_ року

ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ

підготовки третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти

галузі знань: **01 Освіта**

для спеціальностей: **015 Професійна освіта**

кваліфікація: **доктор філософії за спеціальністю 015 Професійна освіта**

факультету: **педагогічної освіти**

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: Кафедра загальної педагогіки та педагогіки вищої школи
факультету педагогічної освіти
Львівського національного університету імені Івана Франка.

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Горук Наталія Михайлівна — доцент кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи,
кандидат педагогічних наук, доцент

Програму обговорено та рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету педагогічної освіти на засіданні кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи

Протокол № 1 від “27” серпня 2020 року

Завідувач кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи

“27 ” серпня 2020 року

_____ (підпис)

(проф. Квас О.В.)
(прізвище та ініціали)

Затверджено Вченою радою факультету педагогічної освіти

Протокол № 1 від “ 31 ” серпня 2020 року

Голова Вченої ради

“ 31 ” серпня 2020 року

_____ (підпис)

Герцюк Д.Д.
(прізвище та ініціали)

©_Горук Н.М., 2020

ВСТУП

Навчальна дисципліна “Актуальні проблеми освіти дорослих” укладена відповідно до освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії з галузі знань **01 Освіта** за спеціальністю **015 Професійна освіта** і охоплює основні відомості про систему науково-педагогічних знань теорії і практики освіти дорослих, теоретичних, методичних і практичних засад організації навчання дорослих, планування навчальних програм і курсів для дорослих, закономірностей і принципів андрагогічної діяльності.

Навчальну дисципліну “Актуальні проблеми освіти дорослих” аспіранти денної форми навчання вивчають на другому році навчання в аспірантурі.

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою і завданням навчальної дисципліни “Актуальні проблеми освіти дорослих” є формування системи знань і умінь у галузі теорії і методики освіти дорослих у контексті безперервного розвитку особистості, набуття практичних умінь організації процесу навчання дорослих з урахуванням особливостей дорослих учнів і потреб сучасного суспільства.

В результаті вивчення цього курсу аспірант повинен

знати:

- історичні, концептуальні і філософські засади освіти дорослих;
- мету і завдання освіти дорослих на сучасному етапі розвитку суспільства;
- структуру, основні поняття і категорії освіти дорослих;
- особливості організації освіти дорослих в Україні та за кордоном;
- психологічні особливості та потреби дорослого учня;
- типи навчання дорослих, зокрема навчання за допомогою досвіду, навчання шляхом участі, трансформаційне навчання, самодирективне учіння тощо;
- типологічні особливості дорослих учнів та їхніх навчальних стилів;
- принципи, стратегії і методи навчання дорослих, сучасні напрямки та проблеми.

вміти:

- ідентифікувати, визначати та аналізувати основні концепції освіти дорослих;
- характеризувати та розрізняти стилі навчання дорослих,
- застосовувати принципи і методи навчання дорослих відповідно до їхніх особливостей і потреб;
- аналізувати педагогічні ситуації та оптимально вирішувати педагогічні задачі щодо організації процесу навчання дорослих;
- забезпечувати ефективне навчальне середовище для дорослих;
- розробляти навчальні програми окремих дисциплін / курсів та конспекти занять відповідно до потреб дорослих учнів.

Навчальний курс охоплює **3 кредити (90 год.)**. Курс складається з 32 год лекційних занять, 16 год практичних занять та 42 год. самостійної роботи. Тижневе навантаження студента складає 3 год. аудиторних занять та 2,625 год. самостійної роботи.

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Модуль 1. Теоретико-методологічні засади освіти дорослих.

Тема 1. Освіта дорослих у загально-цивілізаційному контексті, її сучасні концепції та напрямки.

Освіта дорослих у системі безперервної освіти, основні етапи становлення освіти дорослих у світі та в Україні. Філософські засади освіти дорослих на сучасному етапі розвитку суспільства.

Класифікація освіти дорослих та основні поняття. Погляди відомих теоретиків освіти дорослих (М. Ноулз, П. Фрейре, Дж.Мезіров, К. Роджерс, Е. Ліндеман, С. Гоул)

Тема 2. Андрагогіка як галузь науково-педагогічного знання про навчання дорослих.

Андрагогіка як теорія навчання дорослих та сфера соціальної практики. Предмет, завдання та основні категорії андрагогіки. Положення і принципи андрагогіки як вимоги до організації процесу навчання дорослих. Методи андрагогічних досліджень: соціологічні, психологічні, статистичні, інтерпретативні, біографічний метод.

Тема 3-4. Доросла людина як суб'єкт освіти і навчання.

Дорослість як етап життєвого циклу людини. Поняття дорослості та зрілості, підходи до їх визначення у різних науках. Періодизація життя дорослої людини. Психофізичні особливості та закономірності розвитку дорослої особистості. Кризи розвитку особистості та кризові ситуації.

Тема 5. Роль освіти в соціалізації різних груп дорослих.

Освіта в житті людей похилого віку, інститути «третього віку» як сучасний напрямок освіти дорослих. Проблеми професійного навчання безробітних. Особливості керівництва освітньою діяльністю людей з особливими потребами. Грамотність як соціальний індикатор і показник ефективності освіти.

Тема 6. Теорія ціложиттєвого неперервного навчання як основа розбудови освіти дорослих.

Концептуальні основи створення системи неперервної освіти. Принципи та головні положення цілісної неперервної освіти. Види неперервної освіти: продовжена освіта, громадська освіта, освіта дорослих, неформальна освіта, популярна освіта, додаткова освіта, самодирективна освіта. Самоосвіта дорослих у системі неперервної освіти. Підвищення кваліфікації в системі неперервної освіти фахівця.

Модуль 2. Особливості організації процесу навчання дорослих

Тема 7-8. Соціально-педагогічні аспекти змісту освіти дорослих.

Особливості та чинники формування змісту освіти дорослих. Складові змісту освіти дорослих: досвід практичної діяльності, досвід пізнавальної діяльності, досвід соціальної взаємодії. Диверситивність змісту навчальних програм та курсів для дорослих. Сучасні моделі навчання дорослих: технологічна, гуманістична, критична, соціальна, конструктивістська.

Тема 9-10. Методи і принципи навчання дорослих

Поняття про принципи навчання дорослих. Головні принципи навчання дорослих: принцип самостійності навчання, принцип організації спільного навчання, принцип опори на досвід, принцип індивідуалізації та диференціації, принцип системності, контекстності, елективності, розвитку та задоволення освітніх потреб дорослих. Навчальні методи в роботі з дорослими: методи організації навчально-пізнавальної діяльності, методи стимулювання і мотивації, методи контролю і самоконтролю. Інтерактивні методи навчання дорослих як умова дотримання принципу спільного навчання.

Тема 11. Організаційні форми навчання дорослих.

Поняття про форми організації навчання дорослих, їх види. Навчальний тренінг як одна із найпопулярніших форм організації навчання дорослих. Загальнодидактичні вимоги до програми тренінгового курсу. Етапи організації навчального тренінгу. Види основних тренінгових технік. Функції та ключові елементи тренінгу.

Тема 12. Планування навчальних занять із дорослими.

Етапи планування навчальних занять із дорослими: проектування (ознайомлення із очікуваннями учасників, розробка програми курсу, планування шляхів оцінювання, вирішення організаційних питань), реалізація курсу, завершення (збір інформації, опрацювання документів). Організація часу і простору навчання.

Тема 13-14. Оцінювання результатів діяльності андрагога.

Оцінювання (евалюація) як систематичний процес, що охоплює збір інформації та звітування для отримання даних про процес навчання з метою його вдосконалення. Види оцінювання. Процес оцінювання. Методи збору даних для оцінювання (спостереження,

анкетування, бесіда, аналіз документації, тестування), їх переваги та недоліки. Написання звіту. Психологічні та етичні аспекти евалюації.

Тема 15-16. Особливості професійної діяльності викладача-андрагога.

Види андрагогічних професій та ролей. Головні компетентності викладача-андрагога. Компоненти андрагогічної підготовки. Педагогічні вимоги до особистості андрагога. Стилі професійної діяльності андрагога: інструктивний, дорадчий, мотивуючий, терапевтичний, делегуючий. Етика в роботі андрагога.

3. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова:

1. Архипова С. П. Основи андрагогіки: навчальний посібник. – Черкаси : Черкаський держ. ун-т ім. Б.Хмельницького, Ужгородський нац. ун-т., 2002. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://ipk-dszu.kiev.ua/ndv/andra/12.pdf>
2. Лук'янова Л.Б., Аніщенко О.В. Освіта дорослих: короткий термінологічний словник. - Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2014.
3. Навчання дорослих: виклики, специфіка, інтерактивні методи. Український досвід в регіональному економічному розвитку. – О. Пашко – Посібн. Львів: Галицька видавнича спілка – 2013. – 108 с.
4. Освіта дорослих: теоретичні і методологічні засади: [монографія] / авт. кол.: Лук'янова Л.Б., Сігаєва Л.Є., Аніщенко О.В., Зінченко С.В., Баніт О. В., Лапаєнко С.В., Василенко О.В. – К.: Педагогічна думка, 2012. – 272 с.
5. Порадник для тренера. / Авт. кол.: Б. Валькевич, Е. Кендрацька, А. Климович та інші. – Бялисток: «Ортдрук», 2007. – 134 с.
6. Сисоєва С.О. Інтерактивні технології навчання дорослих: навчально-методичний посібник. – Київ: ВД «ЕКМО», 2011.
7. Сучасні технології освіти дорослих : посіб. / авт. кол. : Л. Б. Лук'янова, О. В. Аніщенко, Л. Є. Сігаєва, С. В. Зінченко, О. В. Баніт, Н. І. Дорошенко. — Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2013. — 182 с.
8. Інтерактивні методи навчання: Навч. посібник. /За заг. ред. П.Шевчука і П.Фенриха. – Щецін: Вид-во WSAP, 2005. – 170 с.

Допоміжна:

9. Змеев С. И. Андрагогика: основы теории, истории и технологии обучения взрослых. – М.: ПЕР СЭ, 2007. — 272 с.
10. Митина А.М. Дополнительное образование взрослых за рубежом: концептуальное становление и развитие. – Москва: Наука, 2004.
11. Непрерывное образование как принцип функционирования современных образовательных систем (первый опыт становления и развития в Украине) / под. общ. ред. В. И. Астаховой. – Харьков : Изд-во НУА, 2011.
12. Jarvis, P. Adult Education and Lifelong Learning: Theory and Practice. – London, New York: Routledge, 2004.
13. Knowles M.S., Holton III E.F., Swanson R.A. Adult Education and Lifelong Learning: Theory and Practice. - London, New York: Routledge, 2004.
14. Knowles, Malcolm. The Adult Learner: A Neglected Species. - Houston: Gulf Publishing Company, 1973.
15. Šefika Alibabić, Katarina Popović, Emir Avdagić. Subsequent acquisition of primary education: Andragogical handbook for educators. - Sarajevo: Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH, 2013.

Періодичні видання

1. Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи
2. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології
3. Освіта України.

Інформаційні ресурси:

1. Відкрита освіта в Україні. – Режим доступу :<https://pro.mk.ua/>.
2. Всесвітня Рада з освіти дорослих. – Режим доступу: (ICAE) – www.web.net/icae.
3. Міністерство освіти і науки України. – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua>.
4. Освітня українська мережа. Міністерство освіти, Інститут змісту і методів навчання, перелік серверів установ, підпорядкованих міністерству освіти України, та ін. – Режим доступу: <http://www.edu-ua.net>

4. ФОРМА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Форма підсумкового контролю успішності – іспит

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

поточний контроль, проміжний тестовий контроль, виконання самостійних робіт та проектів.

6. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

- освітні сайти мережі Інтернет;
- фонди бібліотек кафедри загальної і соціальної педагогіки Львівського національного університету імені Івана Франка, педагогічного коледжу (вул. Туган-Барановського, 7);
- наукова бібліотека імені Василя Стефаника (вул. Стефаника, 2);
- наукова бібліотека Львівського національного університету імені Івана Франка (вул. Драгоманова, 5, 17);